

Case Smets-Verdonck

Familiale situatie

Gehuwd:

De heer Geert Smets

56 jaar

Mevrouw Mia Verdonck

54 jaar

Kinderen uit huwelijk:

Liesbeth Smets

17 jaar

Stefanie Smets

23 jaar

Pieter Smets

30 jaar

Kleinkinderen:

Kinderen van Pieter en Sofie:

Anke Smets

2 jaar

Thibaut Smets

1 jaar

Fiscale woonplaats:

Ranst

Bijkomende gegevens:

- geen huwelijkscontract
- Stefanie is mentaal gehandicapt (>66%) en verblijft overdag in een opvangtehuis
- Ze wensen binnenkort een appartement aan zee te kopen

Vermogen

Geert begon op 25-jarige leeftijd zijn eigen meubelzaak NV MIKO. Deze vennootschap werd één jaar voor het huwelijk opgericht met Mia als 2de oprichter. Vandaag is deze vennootschap uitgegroeid tot een toonaangevende onderneming met 7 werknemers, waaronder de eigen zoon Pieter, die financieel verantwoordelijke is. Geert staat aan het hoofd van zijn onderneming en bezit 70% van de aandelen, zijn echtgenote schonk vijf jaar geleden haar deel aan Pieter via handgift, die nu 30% bezit. De aandelen zijn gedematerialiseerd en de statuten van de onderneming laten een schenking van aandelen toe.

De NV werd door een bedrijfsrevisor op 1.214.285 euro gewaardeerd. Deze waarde bestaat uit een deel overtollige cash (ongeveer 300.000 euro). De NV bezit geen onroerende goederen en is gevestigd in een gehuurd bedrijfspand. Het huurcontract werd door de vennootschap aangegaan. Meneer haalt jaarlijks een bruto-inkomen van 140.000 euro uit de zaak. Bovendien heeft hij een IPT, die hem bij pensionering of in geval van overlijden 100.000 euro uitkeert. Huidige waarde van het contract is 55.410,03 euro.

Mia is IT-specialiste sinds haar 25ste en heeft als bediende in verschillende bedrijven gewerkt. Op dit moment verdient ze 70.000 euro bruto per jaar. Destijds heeft ze van haar ouders geërfd. Ze heeft haar erfenis liquide gemaakt en behouden op haar spaarrekening. Momenteel bedraagt de waarde van deze spaarpot 250.000 euro (incl. intresten).

De gezinswoning bevindt zich in Ranst en wordt geschat op 500.000 euro. Ze is al enkele jaren afbetaald. De inboedel wordt geschat op 30.000 euro. Daarnaast werd in de loop der jaren een mooie beleggingsportefeuille opgebouwd met een waarde van 300.000 euro.

Zowel meneer als mevrouw zijn in 1986 gestart met pensioensparen bij hun plaatselijke verzekeraar. De actuele waarde ervan is 17.257 euro per contract. De contracten zijn telkens kruiselingse verzekeringen en werden betaald uit het gemeenschappelijk vermogen. Ten slotte is er nog een Tak 23-verzekering, met een huidige waarde van 12.000 euro, premies werden eveneens betaald vanuit het gemeenschappelijk vermogen.

Verder heeft het gezin volgende wensen:

- Indien mogelijk wensen ze hun dochter Liesbeth uit te sluiten van een erfdeel. Ze vragen advies over de mogelijkheden die hiervoor bestaan.
- Ze willen ervoor zorgen dat Stefanie verder kan verblijven in de instelling zonder zich zorgen te moeten maken over financiële middelen.
- Ze wensen het bedrijf zo voordelig mogelijk over te dragen aan hun zoon Pieter. Geert wenst toch enige controle te behouden.
- Ze willen hun kleinkinderen reeds betrekken in hun vermogensplanning.
- Ze willen op een fiscaal vriendelijke manier geld uit de vennootschap halen. Ze vragen jouw advies omtrent de mogelijkheden.

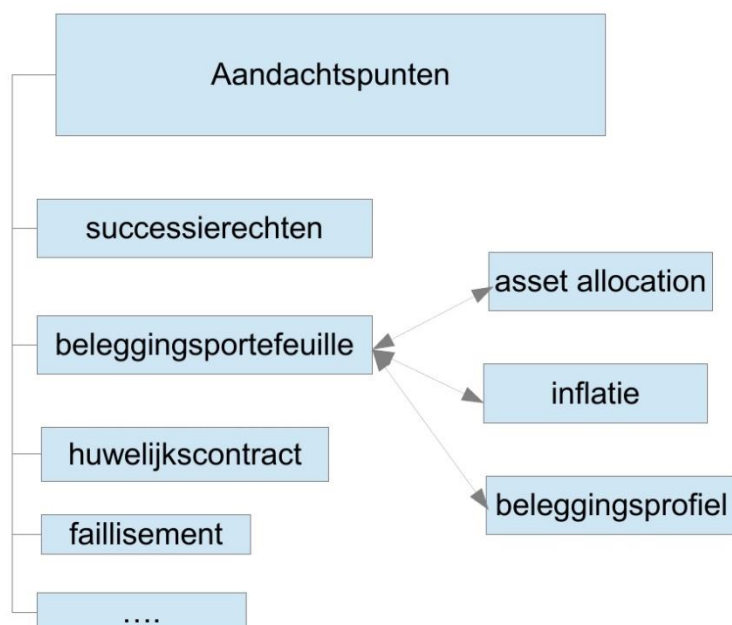
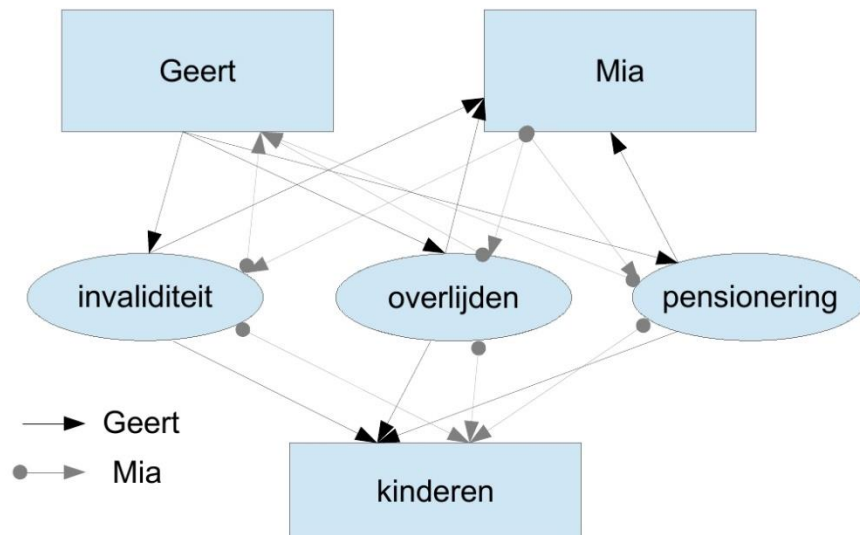
Vragen

- Maak een uitgebreide risico-analyse van de klant en zijn gezin. Gebruik hiervoor de techniek van de mind-map.
- Stel een vermogens- en in- en uitgavenbalans op.
- Ga na wat er gebeurt indien Geert Smets eerst komt te overlijden zonder dat het gezin acties ondernomen heeft.
- Welke planningstechnieken kunnen gebruikt worden om tegemoet te komen aan de diverse wensen van de klant? Adviseer de klant omtrent de mogelijkheden.

- Welke concrete oplossing (combinatie van enkele technieken) stel je voor aan het gezin? Besteed hierbij eveneens aandacht aan de volgorde van de te ondernemen stappen en het feit of een techniek uitwerking heeft bij leven of overlijden.
- Ga na of uw oplossing conform de antimisbruikbepaling is.

Case Smets-Verdonck

- Risico-analyse

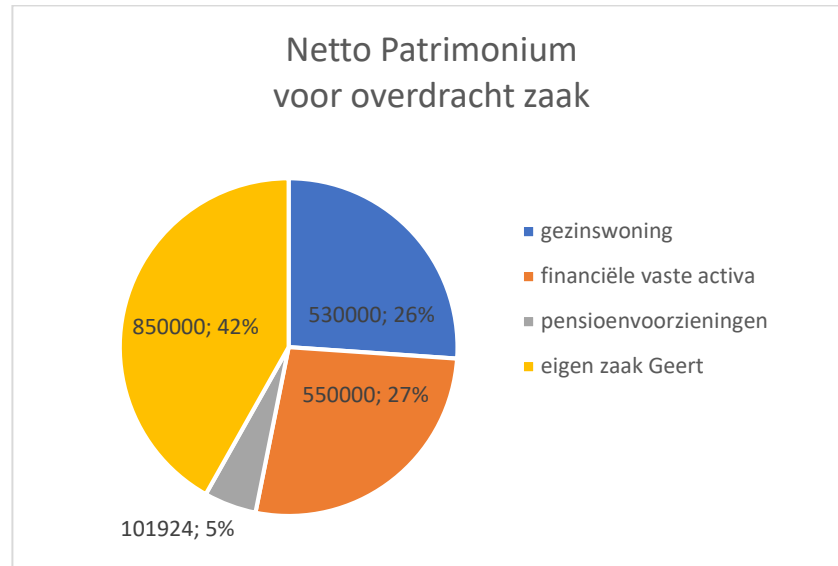

- Vermogensbalans

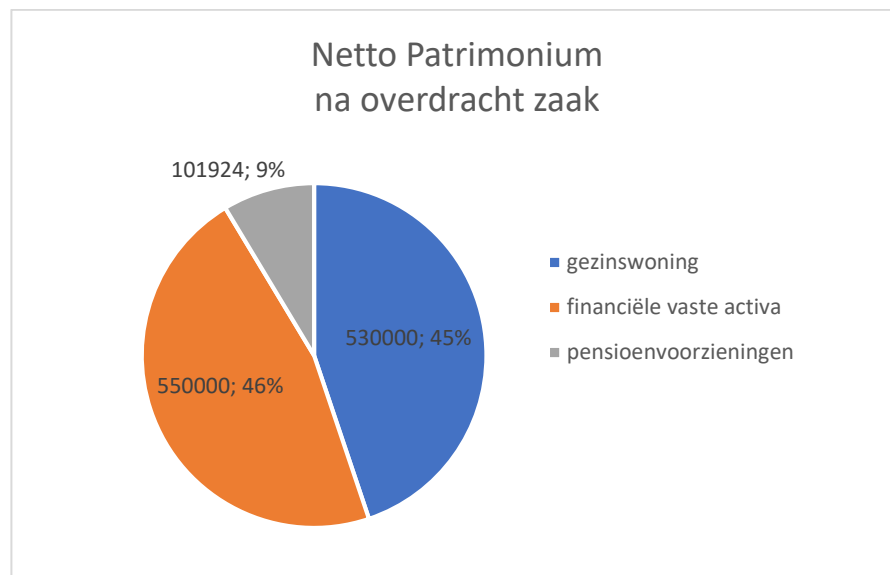
VERMOGENSBALANS			
Bezittingen	euro	Schulden	euro
1. Onroerende en zakelijke bezittingen		1. Leningen voor onroerende en zakelijke bezittingen	
Woning (gemeenschappelijk)	500000	Hypothecaire lening	0
Tweede woning (nog niet)	0	Investeringskrediet	0
Eigen zaak (Geert)	850000		
2. Verzekerings- en pensioenbeleggingen			
Pensioensparen (Geert)	17257		
Pensioensparen (Mia)	17257		
Tak 23 verzekering (gemeenschappelijk)	12000		
Groeps- of bedrijfsleidersverzekering (Geert)	55410		
3. Persoonlijke bezittingen		2. Leningen voor persoonlijke bezittingen	
Auto's		Autolening	0
Uitrusting van de woning (gemeenschappelijk)	30000		
4. Beleggingsportefeuille		3. Andere leningen	
Spaarrekening (Mia)	250000		0
Beleggingsportefeuille (gemeenschappelijk)	300000		
...			
Totaal van de bezittingen	2031924	Totaal van de schulden	0

Totaal van de bezittingen Geert Smets	922667
- Totaal van de schulden	0
= Nettovermogen	922667
Totaal van de bezittingen Mia Verdonck	267257
- Totaal van de schulden	0
= Nettovermogen	267257
Totaal van de bezittingen Gemeenschappelijk	842000
- Totaal van de schulden	0
= Nettovermogen	842000
opm: de 30% aandelen van Mia behoren tot de fictieve massa van haar	

NETTO PATRIMONIUM (voor overdracht zaak): 2.031.924	
gezinswoning	530000
financiële vaste activa	550000
pensioenvoorzieningen	101924
eigen zaak Geert	850000

NETTO PATRIMONIUM (na overdracht zaak): 1.181.924	
gezinswoning	530000
financiële vaste activa	550000
pensioenvoorzieningen	101924

- In- en uitgavenbalans

BUDGET			
Inkomsten	euro	Uitgaven	euro
1. Beroepsinkomen		1. Courante uitgaven	
Netto inkomsten uit een zelfstandige activiteit (140000 bruto)	65000	Basisbehoeften (voeding, kledij, ...)	15936
Netto beroepinkomen vrouw (70000 bruto)	44000	Energie	2000
Maaltijdcheques (niet vermeld in opgave)	0	Communicatie	1200
Dertiende maand en vakantiegeld (omvat in beroepsinkomen)	0	Verzekeringen	
Bonussen (niet vermeld in opgave)	0	- pensioensparen (volgend jaar 1200, inkomen groot genoeg)	1880
Andere		- brandverzekering (woning: 500000, inboedel 30000)	432
		- Tak23 verzekering	2260
		- familiale	150
2. Andere inkomsten		Water	400
Kindergeld	4189	Studies kinderen (Liesbeth thuiswonend, Pieter reeds getrouwd)	1000
Huurinkomsten	0	Andere : opvang Stefanie	3120
Andere *		Onderhoud woning	3600
inkomensvervangende tegemoetkoming (cat A)	7143		
integratietegemoetkoming (12-14 punten)	6507	2. Discretionaire uitgaven	
		= film, resto, abonnementen, cadeaus, reiskosten, ... (eigen schatting)	9000
Totaal van de inkomsten	126839	Totaal van de uitgaven	40978

Totaal van de inkomsten	126839
- Totaal van de uitgaven	40978
= Spaarvermogen	85861

Achtergrond bij de vermelde cijfers:

- Netto inkomsten zelfstandige: via (Taxtool, z.j.)
- Netto inkomsten bediende: via (Netto, z.j.)
- Basisbehoeften: via (Basisbehoeften, 2016, pp8): voeding(488) + vervoerskosten(256) + gezondheidskosten(243) + vrije tijd(144) + huishoudelijke producten (84) + kledij(76) + kinderen(35:Liesbeth) + vorming(2) = 1328*12
- Energie: via (Energie, z.j.)
- Communicatie: WIGO abonnement: 100*12
- Pensioensparen: nog dit jaar: 940 (volgend jaar: 1200 (ipv 940), gezien grootte van het inkomen, geen probleem, rekening houdend met optimalisatie zoals voorgesteld in (Pensioen, 2017).
- Brandverzekering: via simulatie AXA website (4-gevel woning, Ranst) (appendix)
- Tak23 verzekering: maximaal voor belastingaangifte LTS (geen hypotheek meer lopend) (LTS, z.j.)
- Familiale: via (Familiale, z.j.)
- Water: via (Water, 2016)
- Studies kinderen (Liesbeth: enkel schoolboeken middelbaar (nog geen hogere studies): via (Studies, 2017)
- Dagopvang Stefanie: via (Dagopvang, z.j.) : 10x6x52
- Onderhoud woning: via (Woning, z.j.)
- Kindergeld: via (Kindergeld, z.j.) = 92,09+170,39+24,43+62,15 x 12
- recht op inkomensvervangende tegemoetkoming / integratie-tegemoetkoming: via (Vervanging, 2017), omwille van mentale handicap > 66% -> bedrag van website overgenomen die overeenkomt met 12-14 punten

- Wensen

- Kan Liesbeth uitgesloten worden van erfdeel?
- Stefanie: kan in instelling verblijven
- Bedrijf overmaken aan Pieter, zo voordelig mogelijk, met behoud van enige controle
- Kleinkinderen betrekken in vermogensplanning
- Geld uit vennootschap, op fiscaalvriendelijke wijze
- Aankoop appartement aan zee

- Vragen

- *Kan Liesbeth uitgesloten worden van een erfdeel?*

Liesbeth, als kind van beiden, kan niet uitgesloten worden van een erfdeel. Ze heeft altijd recht op een minimaal deel. Bemerk dat door het nieuwe erfrecht (van toepassing vanaf 01/09/2018) het beschikbare deel vergroot is tot de helft van de nalatenschap. Dit betekent dus dat, ipv dat Liesbeth recht heeft op minimaal $\frac{1}{4}$ (er zijn drie kinderen), dat ze vanaf dan maar recht heeft op minimaal $\frac{1}{6}$ (Ruyssveldt, 2017, pp 19)¹. De gevolgen van de nieuwe wetgeving worden verder besproken. Voor de verdere bespreking van deze taak wordt nog de oude verdeling toegepast, daar deze nu op dit moment nog van toepassing is. Er zou eventueel kunnen gebruik gemaakt worden van een beding van aanwas of een contractuele erfstelling, maar dan komen de andere kinderen ook buiten de erfenis, en dan geldt dit maar voor het overlijden van één van de partners, niet bij het overlijden van het koppel en dus de uiteindelijke volledige nalatenschap.

Merken we tenslotte nog op dat er (theoretisch) toch een wettelijke mogelijkheid is, namelijk door te verhuizen naar een land waar er geen reserve voorbehouden is voor de kinderen. Ook deze mogelijkheid is hier echter niet van toepassing, daar enerzijds de zaak is die in België geregistreerd is (zou nog kunnen aangepast worden), maar het Belgisch erfrecht is gebaseerd op 'successierecht' en anderzijds op 'recht van overgang'. Deze laatste is van toepassing op OG gelegen in België, eigendom van niet-rijksinwoners. Hun woning zou dus een probleem kunnen zijn (en hun aan te kopen appartement aan de kust).

- *Wat indien Geert komt te overlijden, in huidige situatie?*

Geert heeft geen testament opgemaakt en er is geen huwelijkscontract. De regels van de wettelijke devolutie worden dus toegepast. Het huwelijk was volgens het wettelijk stelsel. Dit heeft als gevolg dat zijn vrouw, Mia, het vruchtgebruik krijgt over het deel van het gemeenschappelijk vermogen dat aan Geert behoorde (met andere woorden $\frac{1}{2}$ GV), evenals het vruchtgebruik op het eigen vermogen van Geert. Ze heeft minimaal recht op het vruchtgebruik van de preferentiële

¹ In de volgende tekst wordt iets afgeweken van de APA stijl, met name om gemakkelijker de betreffende secties terug te vinden in de vermelde referenties. Daartoe wordt in de tekst-bronvermelding tevens het paginanummer vermeld.

goederen. De kinderen (Liesbeth, Stefanie en Pieter) krijgen de naakte eigendom van deze goederen.

In concreto betekent dit:

- We berekenen eerst de waarde van het vruchtgebruik (VCF-Vlaamse Codex Fiscaliteit) (woonplaats: Vlaanderen => VCF):

Tabel 1: Waarde van het vruchtgebruik voor de LLE (Vruchtgebruik, z.j.).

De berekeningsformule:

waarde volle eigendom x 4 % (theoretisch rendement) x coëfficiënt (volgens leeftijd) = forfaitaire waarde vruchtgebruik

De tabel uit artikel 2.7.3.3.2 van het VCF ziet er als volgt uit:

Leeftijd vruchtgebruiker bij overlijden erflater	Omzettings-coëfficiënt	Waarde vruchtgebruik in %
20 jaar of minder	18	72
van 20 tot 30 jaar	17	68
van 30 tot 40 jaar	16	64
van 40 tot 50 jaar	14	56
van 50 tot 55 jaar	13	52
van 55 tot 60 jaar	11	44
van 60 tot 65 jaar	9,5	38
van 65 tot 70 jaar	8	32
van 70 tot 75 jaar	6	24
van 75 tot 80 jaar	4	16
meer dan 80 jaar	2	8

De huidige leeftijd van Mia bij overlijden van Geert is 54 jaar, dus de waarde van het vruchtgebruik komt overeen met 52%

Opmerking: de nieuwe tabel om de waarde van het vruchtgebruik te bepalen (Vruchtgebruik-nieuw, 2016) is niet toepassing voor het bepalen van de erfbelastingen (Vruchtgebruik-niet, 2016).

- Nalatenschap van Geert:
 $922.667 + \frac{1}{2}(842.000) + (100.000 - 55.410)$
 $= 1.388.257$
- Erfdeel voor Mia:
 - VG $\frac{1}{2}$ gemeenschappelijk vermogen
 $= \frac{1}{2}(842.000) = 421.000$
Aan 52% (zie hierboven) => 218.920 euro
 - VG EV Geert: waarde = $922.667 - 55.410 - 17.257$
 $= 850.00$ euro
Aan 52% (zie hierboven) => 442.000 euro
 - IPT Geert: 100.000 (niet vrij van successierechten)

- Begunstigde pensioensparen: 17.257 euro

Dit bedrag wordt voor de helft belast: “Gehuwd onder het wettelijke stelsel (zonder huwelijkscontract of met een contract waarbij men uitdrukkelijk voor dit stelsel gekozen heeft): 50% van de uitkering in hoofde van de andere partner wordt belast, ook bij een kruiselingse verzekering” (Vivium, z.j.)

- Waarvan: gezinswoning + uitrusting waarde
= $530.000/2 = 265.000$

Aan 52% (zie hierboven) => 137.800 euro

- Erfdeel voor de kinderen: elk:

- $1/3(922.667-55.410-17.257+421.000) = 423.667$

Aan 48% (zie hierboven) => 203.360 euro

- Controle: $(203.360 \cdot 3) + (218.920 + 442.000) + (100.000) + (17.257) = 1.388.257$

○ *Welke planningstechnieken mogelijk voor de wensen?*

Er zijn verschillende planningstechnieken die gebruikt kunnen worden. Er kan een testament opgemaakt worden, er kunnen schenkingen gedaan worden, er kan een huwelijkscontract opgemaakt worden met bepaalde clausules, er kan gebruik gemaakt worden van levensverzekeringen, er kunnen vermogensstructuren opgezet worden, ...

Voor wat betreft de schenkingen (al of niet buiten erfdeel), deze kunnen notarieel gedaan worden (bijv België of Nederland) of via een handgift of via een bankgift. Wanneer notarieel gewerkt wordt, kunnen er bepaalde voorwaarden aan gekoppeld worden, zoals behoud van VG, vervreemdingsverbod, fidei-commis (de residuo), schenken onder last, beding van conventionele terugkeer (met zaakvervanging), etc.

Voor wat betreft de aankoop van het appartement, kan gebruik gemaakt worden van een gesplitste aankoop (VG/BE) (maar hier moet opgelet worden voor wat betreft het risico dat deze techniek bestempeld wordt als ‘fiscaal misbruik’).

Ten slotte kan nog geopteerd worden voor een verandering van huwelijksstelsel.

Er kan een optimalisatie gedaan worden via bijvoorbeeld het vermijden van verdelingsrechten, gebruik te maken van de ‘verdeel en heers’-techniek of van de ‘verdeel en spring’ techniek, samen met de voordelige schenking van de handelszaak, het gefaseerd schenken van vastgoed om progressievoorbehoud te doorbreken,

Bij al deze technieken zal echter moeten nagegaan worden of ze niet beschouwd worden als 'fiscaal misbruik'.

Bemerk tenslotte dat levensverzekeringen tegenwoordig niet meer kunnen gebruikt worden om kinderen te onterven (LV-onterven, z.j.).

Rekening houdend met de wensen (Liesbeth een zo klein mogelijk deel, verzorging Stefanie, controle behoud, kleinkinderen, en inkomen uit vennootschap) zal er een combinatie van verschillende technieken moeten gebruikt worden. We overlopen de verschillende wensen en bijhorende technieken waarvan hier mogelijks gebruik kan gemaakt worden:

- 1) Liesbeth => beperken tot het reservatair deel (zo klein mogelijk maken)
 - 2) Stefanie => toekomst verzekeren via een restlegaat
 - 3) Pieter => zaak via voordelige schenking (voorwaarden, maar vereisten van Geert komen in gedrang?)
 - 4) Mia => eerst 'langst leeft, al heeft' (al of niet met keuzebeding)
later: schenkingen/verzekeringen
 - 5) Geert zelf => inkomen en controlebehoud via
 - a. Behoud VG, met 'onder last'
 - b. Burgerlijke maatschap, met uitkering
 - 6) Kleinkinderen => laten meedelen via
 - a. ik-opa testament
 - b. verdeel-heers testament
 - c. voorafgaande schenkingen
 - d. generation skipping
 - 7) appartement
 - a. gesplitste aankoop
 - b. aankoop via bedrijf
- *Concreet voorstel (combinatie)*

We beginnen met de 'overname' van de zaak door Pieter. Een eerste mogelijkheid zou zijn om de resterende aandelen van Geert door te geven aan Pieter, met behoud van VG en behoud van stemrechten, gekoppeld met een vervreemdingsverbod voor de BE. Echter, dit kan aanleiding geven tot verscheidene problemen (Problemen, z.j.).

Een tweede optie is door gebruik te maken van de mogelijkheid om (in Vlaanderen) éénmanszaken en vennootschappen door te geven aan 0% schenkingstarief. Hierbij zijn er wel een aantal voorwaarden, zoals de activiteitsvoorwaarde (is hier voldaan), de participatievoorwaarde (is hier ook voldaan) en de voortzettingsvoorwaarde (zal moeten voldaan worden). Er is wel nog een verdachte periode van 3 jaar (of 7 jaar indien de schenking gebeurde via handgift/bankgift/NL notaris, dus niet geregistreerd). Deze werkwijze is dus een concrete mogelijkheid voor Geert om zijn zaak 100% door te geven aan zijn zoon Pieter. Echter, er zijn een aantal bijkomende vereisten gesteld, zoals behoud van controle en verkrijgen van een loon. Tevens, bij deze techniek kunnen andere

erfgenamen (lees: Liesbeth) hun reserve nog claimen (hoewel, in dit geval, enkel in geld).

We kunnen ook gebruik maken van een vermogensstructuur. We onderscheiden 5 verschillende mogelijkheden:

- Burgerlijke maatschap
- Comm Venn op Aandelen
 - Nadeel hierbij is dat er geen dividend is als er een overgedragen verlies is
- Gewone Comm Venn
 - Zelfde nadeel
- Stichting
 - Bestuur van een stichting moet bestaan uit minstens drie personen
 - Belangeloos doel (bijvoorbeeld 'voorzien in het onderhoud van een mentaal gehandicapte' (Ruyssseveldt, 2017, pp 85)
 - Minder discreet
- Trust
 - Niet van toepassing hier

Er rest ons dus slechts één mogelijkheid waarvan we hier gebruik kunnen maken, namelijk de Burgerlijke Maatschap (BM). We gaan ervan uit dat de algemene geldigheidsvereisten voldaan zijn, waarbij we de meerhoofdigheid verkrijgen door als vennoten Pieter en zijn vader Geert aan te duiden.

De stappen zijn als volgt.

- Geert doet een voorafgaande schenking van de aandelen van de NV aan Pieter, eventueel met een last van afstand van vruchten of met voorbehoud van VG
 - Via bankgift
 - Geen effecten aan toonder meer (dematerialisering)
 - Geert behoudt een klein deel van de aandelen van de NV
- Alle aandelen van de NV worden in VE ingebracht, door zowel Pieter als door Geert
- In ruil krijgen Geert en Pieter aandelen van de BM.
 - Er kan bijvoorbeeld bepaald worden dat Geert één deelgerechtigheid van de BM verkrijgt, met een 'exclusieve en onherroepelijke volmacht' voor stemrecht
- Statutair wordt bepaald dat Geert een bepaald deel van de winst krijgt (met fiscale transparantie)
 - Of door de modaliteiten van de voorafgaande schenking
 - Opletten voor het 'leeuwenbeding': "er is sprake van een leeuwenbeding wanneer door dit beding aan een vennoot alle winst wordt toegekend of wanneer hij ontslaan is om bij te dragen in de verliezen van de vennootschap" (BM-aanwas, 2012)
- Geert behoudt controle door zijn aandeel in VE van de BM
 - Verdeling van de aandelen van de BM is gelijk voor elke vennoot, tenzij statutair anders vastgelegd

- Dit zal dus statutair moeten vastgelegd worden
- Pieter en Geert worden aangesteld als (statutaire) zaakvoerders
 - Bij mogelijks latere onenigheid kan Pieter Geert niet afzetten indien unanimiteit vereist is hiervoor (dit vastleggen in de statuten)
- Mogelijke éénhoofdigheid die kan ontstaan tgv overlijden van Geert wordt voorkomen door een voortzettingsbeding waarbij de aandelen (VG) doorgegeven worden aan Mia. Bij later overlijden van Mia komt het VG van deze aandelen dan automatisch over naar Pieter.

Wat betreft de kosten, doordat bij de oprichting van de BM geen oprichtingsformaliteiten of registratieverplichtingen zijn, doordat er geen jaarrekening moet gemaakt worden, en doordat er een regime van 'fiscale transparantie' is, kunnen we besluiten dat de kostenstructuur van de BM beperkt zijn.

Wat betreft de inbreng in de BM, best is om te werken via een voorafgaande schenking (waarbij dus oa de aandelen van de NV geschonken worden aan Pieter). Uit de opgave blijkt dat de statuten van de NV een dergelijke schenking toelaten. Op deze manier spaart men notariskosten uit daar de delen van een BM op naam zijn en dus enkel rechtsgeldig kunnen geschonken worden dmv een notariële akte. We gaan er hierbij van uit dat Geert er zeker van is dat Pieter na de schenking van de aandelen van de NV, deze zeker zal inbrengen in de BM.

Bij overlijden van Geert zal zijn deel van de BM moeten opgenomen worden in de aangifte van de nalatenschap, tegen verkoopwaarde (mits een décote van 10%). Doordat hij slechts één deel heeft, is deze aangifte slechts beperkt tot dit ene deel.

In (BM-aanwas, 2012) wordt een interessante optie gegeven om in dit geval Liesbeths erfdeel te verkleinen: "Om te vermijden dat aan de erfgenamen de waarde van de aandelen uitgekeerd moet worden kan geopteerd worden om het verblijvingsbeding als een beding van aanwas tussen de vennoten te formuleren. Op die manier onttrekt de erflater de aandelen aan de nalatenschap. Als het beding inderdaad aan de geldigheidsvereisten van een kanscontract beantwoordt, houdt het beding een verbintenis ten bezwarende titel in en zal van inbreng of inkorting geen sprake zijn". Er kan dus geopteerd worden om zoveel mogelijk in de BM te brengen. Gezien het leeftijdsverschil tussen vader en zoon zal hier geen sprake zijn van 50/50, maar er kan misschien gebruik gemaakt worden van gelden van Geert om hiervoor een vergoeding tegenover te stellen. Of er kan gewezen worden op de voorafgaande schenking waarbij Geert nog 70% van de NV in handen had. Dit dus in geval Geert meerdere delen van de BM bezit.

We hadden ook nog de vraag van het koppel om een appartement aan de kust te kunnen aankopen. Een eerste fiscaal vriendelijke mogelijkheid hiertoe is door gebruik te maken van een gesplitste aankoop (waarbij ze bijvoorbeeld eerst geld schenken, met schenkingsrechten) en dan het VG kopen, en waarbij de BE dan door één van de kinderen wordt gekocht. Echter, de NV beschikt over een berg overvloedige cash twv 300.000 euro.

Als we ervan uitgaan dat dit voldoende zou zijn voor de aankoop van het appartement, zou het beter zijn om de BM het appartement te laten kopen. Bemerkt wel dat doordat een BM geen rechtspersoonlijkheid bezit, er 10% registratierechten verschuldigd zullen zijn (geen invloed nieuwe wetgeving 7%). Er kan ook geopteerd worden voor een groter appartement, wanneer de NV de BE koopt en het koppel (met een deel van hun beleggingsportefeuille) het VG koopt. Zo kunnen ze blijven genieten van het appartement tot hun beider overlijden. Bemerkt dat in geval er een inbreng is van Belgisch onroerend goed er wel een verplichte registratie is van de oprichtingsakte van de BM (Ruyssseveldt, 2017, pp 89)

Er rest ons nog de situatie na te gaan voor Stefanie en voor de kleinkinderen.

Een voor de hand liggende techniek die kan gebruikt worden in geval van een gehandicapt kind, is door gebruik te maken van een restlegaat. Hierbij wordt het erfdeel dat toegewezen werd aan Stefanie, bij overlijden van Stefanie, doorgegeven (in dit geval) aan haar broer. Op deze manier krijgt Stefanie toch haar deel van de erfenis en wordt het resterende deel 'doorgegeven' aan de minimale erfenisrechten. Een andere mogelijkheid had kunnen zijn om de aandelen van de BM die na overlijden van de LLE (Mia) naar Pieter zouden gaan, deze zouden 'belast' zijn met een onderhoudsplicht tov Stefanie. Opmerking: een schenking met last geeft enkel een vorderingsrecht (Ruyssseveldt, 2017, pp 87).

Voor de kleinkinderen, gezien Pieter reeds de NV 'in handen' zal krijgen, kan er geopteerd worden voor een erfenissprong in het testament van de LLE ('generation skipping' of 'verdeel en spring' techniek). Hierbij zal Pieter vrijwillig afstaan van zijn te ontvangen erfdeel, in het voordeel van zijn kinderen (Anke en Thibaut). Pieter 'verwerpt dus zijn erfenis tvv zijn kinderen'. Er is echter wel recht op inkorting mogelijk.

Het 'ik-opa' testament is in dit geval niet aangeraden, gezien er nog kinderen kunnen geboren worden na overlijden opa/oma. Dit is de reden waarom voorafgaande schenkingen aan de kleinkinderen ook niet aangewezen zijn.

Wat betreft Mia, is -zoals eerder vermeld- het interessant om de gezinswoning reeds in te brengen in de BM, maar dan met "recht van bewoning" voorbehouden (Gezinswoning, z.j.).

Als er nu nog een huwelijkscontract opgemaakt wordt, waarbij er een contractuele erfstelling of beding van aanwas is tvv Mia, is de constructie van de erfplanning vervolledigd. Er rest enkel nog het pensioensparen (Geert en Mia), de Tak 23 en de Groepsverzekering. De beleggingsportefeuille zou eventueel ook nog kunnen in de BM gebracht worden. Omdat de BM slechts een uitkering zal doen in geval van winst (en dus het 'loon' van Geert hiervan afhankelijk wordt, is het misschien een beter gedacht om deze beleggingsportefeuille achter de hand te houden voor in geval van onvoorziene kosten.

Met een deel van de spaarrekening van Mia (EV) zou kunnen een levensverzekering afgesloten worden als volgt:

- Eerst: geregistreerde schenking van bijv 100.000 aan Geert
- Geert sluit met dit bedrag een LV af
 - met als koopsom die 100.000
 - met als verzekerde: Mia
 - met als begunstigde bij leven: Mia
 - met als begunstigde bij overlijden: Geert

Bij een dergelijke opstelling van levensverzekering is er geen erfbelasting verschuldigd. Als controlemiddel (nodig?) kan Mia de begunstiging 'aanvaarden'.

In geval de beleggingsportefeuille niet ingebracht wordt in de BM, kan geopteerd worden voor een huwelijkscontract waarbij er een beding van aanwas wordt opgenomen, of een 'langst leeft, erft al' clause of een keuzebeding. Anderzijds geeft het huidig spaarvermogen en dus de toekomstige verdere vermogensopbouw is -gezien hun nog relatief jonge leeftijd- hiervoor zeker een doorslaggevend argument.

○ Oplossing is conform antimisbruikbepaling?

De hier voorgestelde stappen voldoen allen aan de voorwaarden wat betreft fiscaal antimisbruik (behalve misschien de optie die gegeven werd betreffende het beding van aanwas bij een BM). Een bespreking van enkele technieken wordt gegeven in de tweede paper (Case Willems-Declercq).

We kunnen hier echter reeds verwijzen naar volgende websites, waar een overzicht gegeven wordt van de standpunten/commentaren van de fiscale administratie inzake bepaalde constructies: (Fiscus-1,z.j.), (Fiscus-2,z.j.), (Fiscus-3, 2016).

○ Opmerking

In 2018 wordt de erfeniswetgeving grondig veranderd. Voor overlijdens na 01/09/2018 geldt het nieuwe erfrecht. (Ervenisgids, 2017, november, pp8), tenzij men voor deze datum langsgaat bij de notaris en een 'verklaring van behoud' aflegt (Erfrecht, 2017, 18 november pp 11) Enkele wijzigingen betreffen (Erfrecht, 2017, 18 november pp 9):

- De reserve van de kinderen zal altijd de helft bedragen van de nalatenschap. Maw het BD is dus altijd de (andere) helft. Zo zal bijvoorbeeld na 01/09/2018 het deel van Liesbeth te beperken zijn tot $1/3(1/2)=1/6$ ipv nu nog: $1/4$.
- Inbreng (voor zowel RG als voor OG) gebeurt in waarde die er was op datum van de schenking. De waarde van het goed zal worden geïndexeerd tot aan de dag van het overlijden
- Men kan zijn erfenis op voorhand regelen, via een 'familiepact' (=erfovereenkomst')
- Enkele andere wijzigingen zijn voorzien, zoals bijvoorbeeld een verlaging van de percentages van de erfbelasting voor 'broers en zussen' (Ervenisgids, 2017, november, pp14), of een berekening per erfgenaam ipv per groep voor wat betreft neven en nichten (Ervenisgids, 2017, november, pp18)
- Alleen nog afstammelingen moeten hun schenkingen inbrengen (Ervenisgids, 2017, november, pp 31). Maw andere erfgenamen zoals de LLE, broers/zussen of andere familieleden zullen hun schenkingen niet meer moeten inbrengen. Deze schenkingen gebeuren dus altijd 'buiten erfdeel'.
- De inkorting kan niet langer vereist worden te gebeuren dmv wat verkregen werd ('in natura'). Men krijgt dus zélf het recht om de te kiezen, om dus de inkorting te doen 'in waarde'. (Ervenisgids, 2017, november, pp34)
- Als er geen kinderen zijn, is de reserve van de ouders afgeschaft en vervangen door een onderhoudsvordering in geval de ouders behoeftig zijn (Ruyssveldt, 2017, pp 109)

Daartegenover staat dat erfbelasting ontlopen via het huwelijkscontract niet langer mogelijk zal zijn (Ervenisgids, 2017, november, pp 18). De clausules zoals bijvoorbeeld het verrekeningsbeding kunnen wel nog opgenomen worden, maar er zal toch erfbelasting verschuldigd zijn. Verdere veranderingen zullen er ook zijn voor wat betreft samenwonenden (Ervenisgids, 2017, november, pp46).

Kortom, er zijn een aantal belangrijke wijzigingen op til, en er moet nog veel vastgelegd / bekend gemaakt worden.

- Referentielijst

Basisbehoeften. (2016, december) https://www.cm.be/binaries/CM-Info-266_tcm375-184448.pdf Geraadpleegd op 23 December 2017

BM-Aanwas. (2012). https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/891/903/RUG01-001891903_2012_0001_AC.pdf Geraadpleegd op 23 December 2017

Dagopvang. (z.j.). <https://www.vaph.be/rth> Geraadpleegd op 23 December 2017

Energie. (z.j.). <http://www.energiesparen.be/jaarlijkse-energieverbruik-gezin> Geraadpleegd op 23 December 2017

Erfrecht. (2017, 18 november). Wat betekent het nieuwe erfrecht voor u? *De Tijd. Finance Avenue.*

Erfenisgids. (2017, november). Netto Erfenisgids. *De Tijd*

Familiale. (z.j.). <https://www.kbc.be/particulieren/nl/proces/gezin/simuleer-je-familiale-verzekering.html> Geraadpleegd op 23 December 2017

Fiscus-1. (z.j.). <https://belastingen.vlaanderen.be/standpunten-commentaren/voorafgaande-beslissingen/schenkbelasting/belastbare-grondslag> Geraadpleegd op 23 December 2017

Fiscus-2. (z.j.). <https://belastingen.vlaanderen.be/standpunten-commentaren/voorafgaande-beslissingen/schenkbelasting/vrijstellingen> Geraadpleegd op 23 December 2017

Fiscus-3. (2016). <https://belastingen.vlaanderen.be/vb-16043-inbreng-in-gemeenschappelijk-vermogen-gevolgd-door-schenking-kind> Geraadpleegd op 23 December 2017

Gezinswoning. (z.j.). <http://www.bespaarbelastingen.be/algemeen/opgelet-als-de-gezinswoning-in-een-vennootschap-zit/> Geraadpleegd op 23 December 2017

Kindergeld. (z.j.). <https://www.admb.be/sites/default/files/documenten/8677-bedragen-kinderbijslag-vanaf-1-juni-2017-voor-wie-vlaanderen-woont-03-10-2017.pdf> Geraadpleegd op 23 December 2017

LTS. (z.j.). <http://www.portalpack.aginsurance.be/sites/IBP2/SiteCollectionDocuments/BrokerDocuments/00792375100N.pdf> Geraadpleegd op 23 December 2017

LV-onterven. (z.j.). <http://www.induver.be/documents/news-items/20130102-erfenis.xml?lang=nl> Geraadpleegd op 23 December 2017

Netto. (z.j.). <https://www.vacature.com/nl-be/tools-testen/bruto-netto-calculator> Geraadpleegd op 23 December 2017

- Pensioen. (2017, 25 oktober). http://www.standaard.be/cnt/dmf20171025_03152554 Geraadpleegd op 23 December 2017
- Problemen. (z.j.). <http://www.axisfinance.be/nl/voorbehoud-van-vruchtgebruik-hete-hangijzers-544.htm> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Ruyssseveldt, J. (2017). *Schenken en erven 2018*. Roeselare: N.V. Roularta Media Groep.
- Studies. (2017, 31 augustus). <https://www.hln.be/geld/consument/een-schoolfactuur-van-1-000-euro-of-meer-is-dat-nog-redelijk~a879968f/> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Taxtool. (z.j.). <https://www.desaedeleer.be/taxtools.php?menu=taxtools&submenu=Bruuto2> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Vervanging. (2017, 27 september). <http://www.vfg.be/inkomen-armoede/pages/bedragen.aspx> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Vivium (z.j.) <http://docplayer.nl/15873432-Vragen-en-antwoorden-over-erfrecht-en-successie-planning.html> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Vruchtgebruik. (z.j.). <https://www.notaris.be/erven-schenken/successieplanning:-fiscaalvriendelijk/tarief-in-rechte-lijn-tussen-echtgenoten-en-samenwonenden/berekening-waarde-vruchtgebruik> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Vruchtgebruik-niet. (2016, 27 juli). <http://moneytalk.knack.be/geld-en-beurs/rechten/nieuwe-tabel-om-waarde-vruchtgebruik-te-bepalen/article-normal-733069.html> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Vruchtgebruik-nieuw. (2016, 7 juli). http://www.ejustice.just.fgov.be/mopdf/2016/07/07_1.pdf#Page54 Geraadpleegd op 23 December 2017
- Water. (2016, 22 december) <https://www.hln.be/geld/consument/waterfactuur-volgend-jaar-gemiddeld-20-euro-omhoog~a27740ca/> Geraadpleegd op 23 December 2017
- Woning. (z.j.). <https://www.eigenhuis.nl/onderhoud/onderhoudskosten> Geraadpleegd op 23 December 2017

- Bijlage

AXA24

https://ehome.axa.be/ehome/default.aspx?ID=04qk2m8E9Eq2U7TnN...

Vorige

De prijs voor de online verzekering van een standaardwoning

€ 36,26

per maand, alles incl. (belastingen, bijdragen en kosten)

Deze prijs is gehaseerd op: een standaardwoning met 4 gevels, met een inboedel van € 35.000 en een tuin.

De voornaamste dekkingen zijn brand, hotsing & schade aan onroerend goed, waterschade en stookolieschade, glasbreuk, natuurrampen, BA gebouw, aanslag & arbeidsconflict, elektrische schade en tuin. Het volledig overzicht van alle dekkingen vindt u in de Algemene Voorwaarden.

[Meer weten...](#)

Alvorens uw verzekering te personaliseren, hebben we volgende gegevens nodig:

Hebt u in de voorbije vijf jaar een schadegeval woning of burgerlijke aansprakelijkheid gehad?

[Meer weten...](#)

JA NEE

Werd uw huidige woonverzekering opgezegd of geschorst door een andere verzekeringsmaatschappij?

JA NEE

IK PERSONALISEER MIJN BEREKENING

[Precontractuele informatie](#)

[Algemene Voorwaarden](#)

[Infofiche AXA Belgium](#)

[Productfiche](#)

2017 Google

Case Willems

Familiale situatie

Gehuwd:

De heer Paul Willems (bediende)
45 jaar

Mevrouw Jenny Declercq (bediende)
46 jaar

Kinderen uit huwelijk:

Louis Willems
17 jaar

Betty Willems
19 jaar

Fiscale woonplaats:

Gent

Bijkomende gegevens:

- gehuwd onder wettelijk stelsel
- geen testament
- vijf jaar geleden werd een schenking van 25.000 euro aan Louis gedaan.
Deze schenking gebeurde buiten erfdeel, de gelden waren afkomstig van het eigen vermogen van Paul

Vermogen

Paul heeft samen met Jenny een gezinswoning ter waarde van 250.000 euro tijdens hun huwelijk gekocht. Paul heeft tevens nog een stuk bouwgrond van vóór zijn huwelijk ter waarde van 40.000 euro.

Ze rijden met een VW Passat (huidge waarde 8.000 euro)(gekocht tijdens hun huwelijk) en hun huisraad heeft een waarde van 6.000 euro. Ze hebben een gemeenschappelijke zichtrekening met 2.500 euro (intresten inbegrepen) en een spaarrekening van 12.000 euro (intresten inbegrepen). De gemeenschappelijke beleggingsportefeuille bedraagt 500.000 euro. Ze hebben geen eigen roerende goederen. Alles werd gemeenschappelijk opgebouwd.

Het koppel heeft een levensverzekering afgesloten op het hoofd van Paul, met begunstigde Jenny. Volgens de laatste fiche bedraagt de huidige waarde van het contract 35.675 euro. Het plan voorziet een overlijdensdekking van 100.000 euro.

Daarnaast heeft Paul nog een groepsverzekering van zijn werk; huidige waarde van dat contract is 32.355 euro. Ook hier wordt bij overlijden 100.000 euro uitgekeerd aan Jenny.

Ze hebben in hun huwelijk geen schulden gemaakt.

Vragen

- Stel een vermogensbalans op
- Breng de huwelijksgemeenschap in kaart

Stel: Paul Willems overlijdt. Jenny heeft de begrafenis geregeld en betaalde hiervoor 5.650 euro.

- Maak de balans van de nalatenschap op (Actief – passief – netto)
- Bereken het erfdeel en de erfbelasting van de langstlevende echtgenoot
- Bereken het erfdeel en de erfbelasting van de zoon Louis
- Bereken het erfdeel en de erfbelasting van de dochter Betty
- Bepaal wat de impact is indien het huwelijkscontract de clausule “langst leeft, erft al” had. Bereken en licht toe wat het gevolg is voor Jenny.
Hoe zou men de negatieve impact hiervan kunnen voorkomen? Beschrijf.
- Wat kan Paul doen om de bouwgrond niet als een eigen goed te beschouwen bij het overlijden? Beschrijf de oplossing(en).
- Stel: Paul is reeds 4 jaar ernstig ziek. Volgende schenkingen werden gedaan:
Eerste schenking van 100.000 euro (via bankgift) aan Louis meer dan 3 jaar geleden en 2 jaar later een schenking van 100.000 euro (via notaris geregistreerd via authentieke akte) aan Betty. Gelden kwamen telkens uit de beleggingsportefeuille.
 - Wat is de impact op de totale berekening? Bespreek.
 - Indien Paul de discretie wenst te behouden, wat kon hij gedaan hebben?
 - Zijn er nog andere mogelijkheden om – wetende dat Paul ziek is – aan successieplanning te doen? Bespreek.
- Wat kon Paul gedaan hebben om zijn echtgenote de volledige huwgemeenschap te laten toekomen zonder dat hierop successierechten geheven zouden worden? Beschrijf.
- Hoe gebeurt de aangifte van de nalatenschap? Bespreek binnen welke termijn dit moet gebeuren, wie moet aangeven, hoe dit gebeurt, wat aangegeven moet worden, waar men hiervoor terecht kan, welke documenten opgesteld worden, ...
Quid met gelden op de bank? Adviseer je klant op een duidelijke en overzichtelijke manier.
- Ga na of uw oplossing conform de antimisbruikbepaling is. Bespreek.

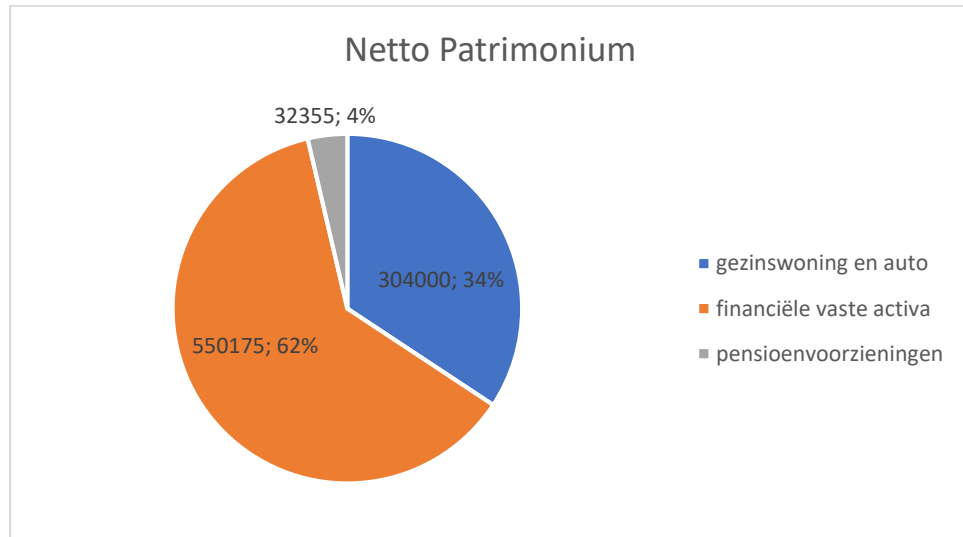
Case Willems-Declercq

- Vermogensbalans – huwelijksgemeenschap

VERMOGENSBALANS			
Bezittingen	euro	Schulden	euro
1. Onroerende en zakelijke bezittingen		1. Leningen voor onroerende en zakelijke bezittingen	
Woning (gemeenschappelijk)	250000	Hypothecaire lening	0
Bouwgrond (Paul)	40000		
2. Verzekerings- en pensioenbeleggingen			
Pensioensparen	0		
Privé-levensverzekering (Paul)	35675		
Groeps- of bedrijfsleidersverzekering (Paul)	32355		
3. Persoonlijke bezittingen		2. Leningen voor persoonlijke bezittingen	
Auto's (gemeenschappelijk)	8000	Autolening	0
Uitrusting van de woning (gemeenschappelijk)	6000		
4. Beleggingsportefeuille		3. Andere leningen	0
Zichtrekening (gemeenschappelijk)	2500		
Spaarrekening (gemeenschappelijk)	12000		
Beleggingsportefeuille (gemeenschappelijk)	500000		
Totaal van de bezittingen	886530	Totaal van de schulden	0

Totaal van de bezittingen (Paul)	108030
- Totaal van de schulden	0
= Nettovermogen	108030
Totaal van de bezittingen (Jenny)	0
- Totaal van de schulden	0
= Nettovermogen	0
Totaal van de bezittingen (gemeenschappelijk)	778500
- Totaal van de schulden	0
= Nettovermogen	778500
25000 euro uit EV van Paul (fictieve massa)	

NETTO PATRIMONIUM: 886.530	
gezinswoning en auto	304000
financiële vaste activa	550175
pensioenvoorzieningen	32355

- Paul overlijdt, begrafenis kosten: 5.650 euro
 - Balans van de nalatenschap
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel, geen testament
 - LLE + afstammelingen
 - ⇒ LLE: VG alles van Paul; kinderen: BE alles van Paul
 - Schenking 25.000 euro uit EV Paul, aan Louis, buiten erfdeel, meer dan drie jaar vóór het overlijden, maakt deel uit van de fictieve massa, controle op inkorting nodig
 - Levensverzekering: 100.000
 - door opzet wordt deze als GV beschouwd
 - ⇒ ½ inbrengen
 - Groepsverzekering: 100.000
 - verplicht door wg, ten voordele van de LLE
 - ⇒ onbelast, geen deel vh actief vd nalatenschap
 - Dus:
 - Actief = $40.000 + \frac{1}{2} 100.000 \text{ (LV)} + 25.000$
 $+ \frac{1}{2} (250.000 + 8.000 + 6.000 + 2.500 + 12.000 + 500.000)$
 $= 504.250$
 - Passief: 5.650 (begrafenis kosten)
 - Netto: $504.250 - 5.650 = 498.600$ euro

- Bestanddelen:
 - Gezinswoning en huisraad: $\frac{1}{2} (250.000+6.000) = 128.000$
 - Waarde hiervan: VG (zie tabel case Smets): 56%
 - Dus: VG-waarde = $0,56 \times 128.000 = 71.680$
 - En: BE-waarde = 56.320
 - Levensverzekering: 100.000: inbrengen als GV
 - Groepsverz: 100.000 (onbelast, ≠ deel vh actief vd nalatenschap)
 - Roerend Goed: $\frac{1}{2} (8.000+2.500+12.000+500.000) - 5.650 = 255.600$
 - Beschikbaar deel (LLE en 2 kinderen): $\frac{1}{2} (VE+BE)$
 - ⇒ $BD = \frac{1}{2} [498.600+(1-0,56) \times 498.600]$
 - = 119.664
 - ⇒ Geen inkorting ($25.000 < BD$)
 - Onroerend Goed: 40.000
 - Controle: $71.680+56.320+50.000+255.600+40.000 = 473.600$ euro
 - = netto – vooraf, buiten erfdeel
 - = $498.600-25.000$
- Erfdeel en erfbelasting LLE (Vlaanderen)
 - Gezinswoning en huisraad: VG: vrijgesteld
 - Groepsverzekering: begunstigde = Jenny (LLE) => vrijgesteld
 - Roerende goederen:
 - LV: betaald met gemeenschappelijke gelden
 - ⇒ $\frac{1}{2}$ vrijgesteld => erfbelastingen op 50.000
 - ⇒ Jenny krijgt de 100.000 euro, waarvan er erfbelastingen moeten betaald worden op 50.000 euro
 - portefeuille: VG op 255.600 = $0,56 \times (255.600) = 143.136$
 - dus: samen: 193.136 euro waarop erfbelasting
 - ⇒ te betalen: $1.500+0,09 \times (193.136-50.000)=14.382$
 - Onroerende goederen: VG op 40.000 = $0,56 \times 40.000 = 22.400$
 - ⇒ te betalen: $0,03 \times (22.400) = 672$
 - DUS:
 - Te betalen: $14.382+672- \frac{1}{2} (4 \times 75+2 \times 75) = 14.829$
 - ⇒ vermindering tgv minderjarige kinderen (<21j)
 - Te krijgen: - VG op gezinswoning+huisraad
 - VG op bouwgrond
 - VG op $\frac{1}{2}$ beleggingsportefeuille (=Pauls deel)
 - 100.000 uitbetaling uit LV ($\frac{1}{2}$ eigen deel)
 - 100.000 uitbetaling uit Groepsverzekering
 - Controle of voldaan aan minimale reserve
 - concrete reserve: VG (preferentiële goederen)=71.680
 - abstracte reserve: $\frac{1}{2} VG$ (nalatenschap)= $\frac{1}{2} 0,56 \times 498.600 = 139.608$

Indien Jenny enkel het VG op de preferentiële goederen zou gekregen hebben, dan zou dit moeten aangepast worden tot de waarde van de abstracte reserve verkregen wordt, daar die hier groter is. Zij krijgt echter uit de nalatenschap: $71.680+22.400+143.136+50.000 = 287.216$, dus de situatie is oké.

- Erfdeel en erfbelasting zoon Louis
 - Roerende goederen:
 - 25.000: geen erfbelasting (werd meer dan drie jaar voor het overlijden verkregen - wat kan bewezen worden)
 - $\frac{1}{2}$ BE op 255.600 = $\frac{1}{2}$ (0,44x255.600) = 56.232
 \Rightarrow te betalen: $1.500 + 0,09 \times (56.232 - 50.000)$
 $= 2.061$
 - Onroerende goederen:
 - $\frac{1}{2}$ BE op gezinswoning ed = $\frac{1}{2}$ (0,44x128.000) = 28.160
 - $\frac{1}{2}$ BE op 40.000 = $\frac{1}{2}$ (0,44x40.000) = 8.800
 - Dus: samen: 36.960 waarop erfbelasting
 \Rightarrow te betalen: $0,03 \times 36.960$
 $= 1.109$
 - DUS:
 - Te betalen: $2.061 + 1.109 - 4 \times 75 = 2.870$
 - Te krijgen: - $\frac{1}{2}$ BE preferentiële goederen
 - $\frac{1}{2}$ BE bouwgrond
 - $\frac{1}{2}$ BE helft van de beleggingsportefeuille
 - buiten erfdeel: reeds 25.000

Dus: samen: $28.160 + 8.800 + 56.232 (+25.000)$
 $= 93.192 (+25.000)$
- Erfdeel en erfbelasting dochter Betty
 - Roerende goederen:
 - $\frac{1}{2}$ BE op 255.600 = $\frac{1}{2}$ (0,44x255.600) = 56.232
 \Rightarrow te betalen: $1.500 + 0,09 \times (56.232 - 50.000)$
 $= 2.061$
 - Onroerende goederen:
 - $\frac{1}{2}$ BE op gezinswoning ed = $\frac{1}{2}$ (0,44x128.000) = 28.160
 - $\frac{1}{2}$ BE op 40.000 = $\frac{1}{2}$ (0,44x40.000) = 8.800
 - Dus: samen: 36.960 waarop erfbelasting
 \Rightarrow te betalen: $0,03 \times 36.960$
 $= 1.109$
 - DUS:
 - Te betalen: $2.061 + 1.109 - 2 \times 75 = 3.020$
 - Te krijgen: - $\frac{1}{2}$ BE preferentiële goederen
 - $\frac{1}{2}$ BE bouwgrond
 - $\frac{1}{2}$ BE helft van de beleggingsportefeuille
- Opmerking: RG+OG > 50.000 euro
 \Rightarrow geen extra belastingvermindering

- “Langst leeft, erft al”

Het verblijvingsbeding is een successieplanningstechniek die geregeld wordt via het huwelijkscontract. Hierdoor komt de huwgemeenschap volledig in volle eigendom toe aan de LLE. Er is geen inkorting ten voordele van de kinderen (geen kinderen uit een vorig huwelijk, en geen goederen ingebracht in de huwgemeenschap). Jenny krijgt dus de VE over het GV en VG over het EV van Paul.

De te betalen erfbelasting is in dit geval voor haar:

- Gezinswoning en huisraad: vrijgesteld (in VE)
- Groepsverzekering: begunstigde = Jenny (LLE) => vrijgesteld
- Roerende goederen:
 - LV: betaald met gemeenschappelijke gelden
 $\Rightarrow \frac{1}{2}$ vrijgesteld => erfbelastingen op 50.000
 - portefeuille: VE op 255.600
 - dus: samen: 305.600 euro waarop erfbelasting
 \Rightarrow te betalen: $19.500 + 0,27 \times (305.600 - 250.000)$
 $= 21.001$
- Onroerende goederen:
 - gezinswoning en huisraad: 0
 - bouwgrond: VG op 40.000 = $0,56 \times 40.000 = 22.400$
 - dus: samen: $0 + 22.400 = 22.400$
 \Rightarrow te betalen: $0,03 \times (22.400)$
 $= 672$
- DUS:
 - Te betalen: $21.001 + 672 - \frac{1}{2} (4 \times 75 + 2 \times 75) = 21.447$
 - Te krijgen: - VE op gezinswoning+huisraad: 128.000
 - VG op bouwgrond: 22.400 euro
 - VE op Pauls deel vd beleggingsportefeuille: 255.600 euro
 - 200.000 euro uitbetaling LV+Groepsverz
 $= 606.000$ euro

Een analoge berekening voor de beide kinderen, geeft volgend resultaat (zie powerpoint voorstelling)

		Jenny	Louis	Betty	som
wettelijke devolutie	krijgen	287 216	118 192	93 192	498 600
	betalen	14 829	2 870	3 020	20 719
langst leeft, erft al	krijgen	456 000	33 800	8 800	498 600
	betalen	21 447	0	0	21 447

Het nadeel bij deze clause is echter dat Jenny niet kan verzaken aan een deel van de nalatenschap, ten voordele van de kinderen. Bij haar overlijden zal er dus opnieuw erfbelasting moeten betaald worden op het deel van de huwgemeenschap dat aan Paul toebehoorde. Het gaat hier dus voor wat betreft de kinderen, om een uitgesteld erfrecht: ze worden niet onterfd, maar hun erfrecht wordt uitgesteld in de tijd.

Een manier om hieraan tegemoet te komen, is door te opteren voor het verblijvingsbeding met een keuze 'à la carte', ook wel 'keuzebeding' of 'alternatief verblijvingsbeding' genoemd.

- Bij een 'keuze à la carte' kan de LLE kiezen voor het geheel van het GV in VE, ofwel voor de helft in VE en de helft in VG, ofwel voor het geheel in VE voor de RG en de helft in VE en de helft in VG voor de OG. Of, bij het ontbreken van deze verdeling, volgens verdelingsmodaliteiten die in het huwelijkscontract zijn bepaald.

Opmerking: er bestaat ook een 'verblijvingsbeding onder last'.

- Bij een 'verblijvingsbeding onder last' krijgt de LLE de mogelijkheid om de goederen van de huwgemeenschap naar eigen keuze aan te duiden. Dit betekent dat de LLE ook nog de mogelijkheid heeft om alle goederen van het GV te kiezen. Als Jenny dan echter meer zou kiezen dan $\frac{1}{2}$ van het GV, is ze een vergoeding verschuldigd aan de nalatenschap. Deze techniek heeft dus geen voordeel voor de gewenste situatie.

Een tweede nadeel van deze techniek 'langst leeft, al heeft', is dat -doordat Jenny alles krijgt van het GV- ze in een hogere tariefschijf kan terecht komen, en dus meer erfbelastingen moet betalen.

- **Bouwgrond**

De bouwgrond ter waarde van 40.000 euro behoorde toe aan Paul reeds vóór het huwelijk. Daar het koppel getrouwd is volgens het wettelijk stelsel, blijft deze bouwgrond behoren aan het EV van Paul. Om deze toch gemeenschappelijk te maken zijn er een aantal mogelijkheden.

Zo kan Paul een schenking van deze bouwgrond doen ten voordele van de huwgemeenschap. Nadeel van deze techniek voor Jenny is dat een schenking onder gehuwden steeds herroepbaar is.

Ze zou meer zekerheid krijgen wanneer deze bouwgrond wordt ingebracht in de huwgemeenschap via een huwelijkscontract. Deze inbreng is dan niet éézijdig herroepbaar: enkel na wederzijds akkoord kan het huwelijkscontract aangepast worden.

Een derde mogelijkheid zou zijn om te veranderen van huwelijksstelsel. Met name, om over te gaan naar een huwelijksstelsel met 'algehele gemeenschap'. Dan is er geen sprake meer van een 'eigen vermogen'.

Een meer algemene techniek is gewoon om de bouwgrond aan haar toe te wijzen in zijn testament.

- Situatie: Paul reeds 4 jaar ernstig ziek
 - schenkingen:
 - Louis: 100.000 (bankgift, meer dan 3 j geleden), uit GV
 - Betty: 100.000 (authentieke akte), uit GV
 - We blijven rekening houden met de schenking buiten erfdeel van 25.000 aan Louis, uit het EV van Paul
 - impact op de totale berekening
 - Balans van de nalatenschap
 - Schenkingen:
 - ⇒ 100.000: > 3j vóór overlijden, maakt deel uit van de fictieve massa (voorschot)
 - ⇒ 100.000: via authentieke akte, maakt deel uit van de fictieve massa (voorschot)
 - ⇒ deze twee bedragen zijn niet 'buiten erfdeel', en moeten dus beschouwd worden als 'vooraf betaald', en dus opnieuw in te brengen
 - ⇒ de 25.000 buiten erfdeel van Louis moet gecontroleerd worden op inkorting, maar als oké dan is deze vrijgesteld van inbreng (reeds oké)
 - Actief: geen invloed: 504.250
 - Passief: 5.650 (begrafeniskosten)
 - Netto: $504.250 - 5.650 = 498.600$ euro
 - Bestanddelen:
 - Alles blijft hetzelfde, maar de kinderen worden beschouwd reeds een deel van hun erfenis vooraf te hebben ontvangen, elk voor een bedrag van 100.000 euro. Dit zal in rekening gebracht worden op hun te 'ontvangen deel', berekend vertrekkende van de fictieve massa.
 - We hadden dus:
 - ⇒ Erfdeel zoon Louis:
 - ½ BE preferentiële goederen
 - ½ BE bouwgrond
 - ½ BE helft van de beleggingsportefeuille
 - buiten erfdeel: reeds 25.000 (geen inbreng)
 - = $28.160 + 8.800 + 56.232 + 25.000 = 93.192$
 - ⇒ Erfdeel dochter Betty:
 - = $28.160 + 8.800 + 56.232 = 93.192$
- DUS: ze hadden beiden 6.808 teveel gekregen (zonder rekening te houden met te betalen erfbelasting)
- ⇒ Controle: erfdeel LLE
 - VG op gezinswoning+huisraad
 - VG op bouwgrond
 - VG op ½ beleggingsportefeuille (=Pauls deel)
 - 100.000 uitbetaling uit LV (½ eigen deel)
 - (- 100.000 uitbetaling uit Groepsverzekering)
 - = $71.680(\text{vrijgesteld}) + 22.400 + 143.136 + 50.000$
 - = 287.216
 - ⇒ Dus: samen: $93.192 \times 2 + 287.216 = 473.600$
 - + 25.000 = 498.600 = netto van de nalatenschap

- discretie

We beschouwen twee vormen van discretie: enerzijds tov de fiscus, en anderzijds tov de 'begiftigde'.

- Indien Paul de discretie wenste te behouden voor de fiscus, had hij de schenking 'cash' kunnen doen. Gezien de wet op de anti-witwas is dit in feite geen goede optie voor dergelijke bedragen.
- Discretie (en tegenstelbaarheid, en kostenbeperking) tov de begiftigde is best verzekerd door te werken via een Nederlandse notaris. Hierbij moet bijvoorbeeld zelfs geen waarde van de schenking worden opgegeven. Er kan bijvoorbeeld enkel vermeld worden: x aandelen van NV YYY, of enkel het aantal aandelen via hun ISIN code. 'Er wordt dus geen waarde geplakt op de schenking' (Nederland, 2013).
Een andere mogelijkheid is door te werken met een LV. Hierbij zou hij kunnen de gelden gebruiken voor het afsluiten van een LV, met als begunstigde de gewilde erfgenamen. Echter, gezien de reeds ernstige ziekte zal de premie hiervoor waarschijnlijk te groot zijn.

- andere technieken successieplanning

Er zijn verschillende technieken die kunnen gebruikt worden voor een goede successieplanning. Enkele worden besproken in de volgende paragraaf.

Naast de daar besproken technieken is er ook de mogelijkheid om gebruik te maken van levensverzekeringen. Gezien de ernstige ziekte van Paul, zal deze optie meer dan waarschijnlijk te duur uitvallen in vergelijking met het gewoon schenken (al of niet met voorbehoud van vruchtgebruik). Wanneer hij opteert voor een schenking, moet hi natuurlijk best deze schenking doen voor een Belgische notaris, of wanneer hij gebruik maakt van een buitenlandse notaris, deze laten registeren in België. Hierdoor vermijdt hij dat er later erfbelasting moet betaald worden, en beperkt de belasting zich enkel tot de schenkbelasting (die lager is: 3% ipv 3/9/27%, ook al zou Paul komen te overlijden binnen de drie jaar na de schenking).

Hij zou tevens bijvoorbeeld reeds de gezinswoning, samen met Jenny, gefaseerd kunnen schenken aan hun kinderen, met behoud van vruchtgebruik (en met eventueel een conventioneel beding van terugkeer). Door deze fasering wordt het progressievoorbehoud doorbroken (indien nog telkens minimaal 3 jaar tussen elke schenkingsschijf).

- LLE: volledige huwgemeenschap zonder successierechten

Een techniek die in het verleden werd toegepast is deze van het 'sterfhuysbeding'. Sinds 01/07/2015 is er toch erfbelasting verschuldigd. Een andere techniek werd reeds hierboven besproken: deze van 'langst leeft, erft al'. Een soortgelijke techniek is deze van de 'contractuele erfstelling', waarbij de goederen uit het EV als uit het GV toebedeeld worden aan de LLE. Hoewel de huwgemeenschap op deze wijze volledig aan Jenny zal kunnen toegewezen worden, zullen deze technieken echter aanleiding geven tot te betalen successierechten. Een mogelijke oplossing hiervoor zou zijn om die te combineren met een 'verzekering van successierechten'. Deze LV zou dan wel door Jenny moeten afgesloten worden, anders komen er successierechten te betalen op de te volgen verzekeringsuitkering.

Wat betreft de mogelijkheid om gebruik te maken van schenkingen, moet opgemerkt worden dat goederen uit het GV niet in aanmerking komen voor schenkingen aan de partner (Wederzijds, 2010). Dit is dus geen methode die zal toelaten om de huwgemeenschap voor 100% toe te wijzen aan Jenny. Ook het 'uit de gemeenschap brengen' van gemeenschappelijke goederen, om dan een schenking te doen, zou misschien een optie kunnen zijn. Maar, de vraag stelt zich hier in hoeverre dit niet als een fiscaal misbruik zou worden beschouwd (zie verder).

Een techniek die zou kunnen toelaten om geen erfenisrechten te betalen, en de volledige huwgemeenschap door te geven aan de LLE, is door te werken met een verrekeningsbeding waardoor er een vordering van de ene echtgenoot op de andere wordt gecreëerd. Voorwaarde hiervoor is wel dat ze veranderen van huwelijksstelsel (naar volledige scheiding van goederen). Het verrekeningsbeding heeft enkel uitwerking op de aanwinsten tijdens het huwelijk. Gezien de grote fractie van gemeenschappelijke goederen voor de besproken situatie, zou dit zeker een mogelijkheid zijn (en Peter kan de bouwgrond inbrengen in de huwelijksgemeenschap, mits een vergoeding ('Indien het verrekeningsbeding enkel betrekking heeft op de aanwinsten (vermogen dat tijdens het huwelijk onder bezwarende titel werd verworven) dan zijn er geen successierechten verschuldigd.' (Verrekeningsbeding, z.j.)

De techniek van het verrekeningsbeding wordt normaal toegepast om in het geval van een 'volledige scheiding van goederen' huwelijksstelsel, de situatie te simuleren van het wettelijk stelsel met 'langst leeft, al heeft'. Er wordt gebruik gemaakt van een verdeelsleutel, zoals bijvoorbeeld 50/50 (wat overeenkomt met 'gemeenschap' bij wettelijk stelsel). Een andere mogelijkheid is voor een verdeelsleutel 100/0 in het voordeel van de LLE, wat overeenkomt met een 'verblijvingsbeding' maar waarbij alles naar de LLE gaat, en met het grote verschil dat er geen erfbelasting moet betaald worden. We kunnen ook nog opmerken dat, daar het verrekeningsbeding beschouwd wordt als een huwelijksvoordeel, er geen gevaar is voor inkorting ten voordele van de 'reservataire' kinderen. (Reservataire, 2017) Echter, een dergelijke procedure waarbij om fiscale redenen veranderd wordt van huwelijksstelsel, zal gegarandeerd een betwisting met de fiscus zal uitlokken.

Bemerk tenslotte dat deze procedure van het verrekeningsbeding enkel openstaat voor: “Enkel die gehuwden die hetzij gehuwd zijn met scheiding van goederen of gehuwden met een gemeenschapsstelsel indien de aankoop gebeurt met eigen gelden. Gehuwden onder het wettelijk stelsel kunnen dit niet toepassen wanneer er van enig eigen vermogen geen sprake is. “(Verrekeningsbeding, z.j.), en gezien de vorige opmerking, vormt deze techniek dus geen oplossing (met EV Jenny=0).

Een andere mogelijkheid is door gebruik te maken van een ‘beding van aanwas’, maar hiervoor moeten er ongeveer gelijke kansen op overlijden zijn voor beide echtgenoten. Gezien hun ongeveer gelijke leeftijd is deze voorwaarde oké. In de situatie echter dat Paul reeds ziek was op het moment van het opmaken van het beding van aanwas, komt deze te vervallen. Of, om dit te vermijden, kan er ofwel een ‘bijdrage’ gedaan worden door de partner met groter risico ofwel een onderhoudsplicht opgelegd worden. Bijvoorbeeld bij aankoop van de woning, zou dan een groter deel moeten betaald worden door Paul. Bemerk dat door het beding van aanwas de overige erfgenamen volledig buiten dit deel van de erfenis vallen. Een beding van aanwas kan voor zowel roerende als voor onroerende goederen. Voor de onroerende goederen zal er dan een registratierecht van 10% (7%) van toepassing zijn, wat groter is dan wat Jenny zou betaald hebben op de gezinswoning (vrijstelling), maar wat haar wel de zekerheid biedt dat ze later de goederen zal verkrijgen. Bemerk echter dat een beding van aanwas, hoewel altijd opstelbaar, niet terugwerkend in de tijd is. In dit geval zou een tontine dan beter van toepassing zijn. Voor wat betreft roerende goederen is er geen taxatie, erfbelasting, of registratiebelasting (Aanwas, z.j.). Een beding van aanwas in geval van wettelijk stelsel geldt echter enkel voor eigen en niet voor gemeenschappelijke goederen (Ruyssveldt, 2017, pp 57).

Een andere optie is door gebruik te maken van een duolegaat. Hierbij bepaalt Paul dat een deel van de erfenis naar een 1^e verkrijger moet gaan, met als voorwaarde dat deze de erfenisrechten zal betalen van de 2^e verkrijger. Dit wordt verwoord via de voorwaarde ‘vrij van erfbelasting’. Duidt hij bijvoorbeeld een VZW aan, dan zal deze 8,5% erfbelasting betalen op het ontvangen deel, en zal deze tevens de erfbelasting van de andere erfgenamen betalen. Beschouw volgende tabel:

	krijgen	betalen
Jenny	606.000-x	$672 + 19500 + 0,27x(305.600 - 250.000 - x)$
Louis	8800	-
Betty	8800	-
VZW	x	0,085x

Hierbij gaan we ervan uit dat er een betaling vanuit de beleggingsportefeuille zal gebeuren (niet het OG, daar deze in dit geval aan een lagere aanslagvoet berekend wordt).

We hebben dus dat de som van alle delen in de rechterkolom < 21.447 moet zijn. Of, met andere woorden: $672 + 19.500 + 0,27(55.600 - x) + 0,085x < 21.447$. Uitrekenen geeft: $x > 13.737/0,185$; of: $x > 74.254$ (1)

Anderzijds hebben we: normaal krijgt Jenny 606.000 en betaalt 21.447, of met andere woorden, ze krijgt 583.600. Als tweede voorwaarde hebben we dus dat $606.000 - x > 583.600$, of $x < 22.400$ (2)

We zien dus dat (1) en (2) een tegenstrijdigheid geven, en het gebruik van een duolegaat is in dit geval niet voordelig.

Opmerking: voorbeeld: stel dat er 50.000 aan een VZW wordt gegeven, dan betaalt deze $8,5\% = 4.250$, en tevens de 2 keer 8.800 (Betty en Louis) en de resulterende erfenisrechten van Jenny: $672 + 19500 + 0,27(305.600 - 250.000 - 50.000) = 21.684$. Met andere woorden, samen 43.534 te betalen en dus 6.466 te ontvangen. Dus, voordelig voor de VZW, en Betty en Louis krijgen hun 8.800, en Jenny krijgt haar erfbelasting betaald. Echter, het erfdeel van Betty is beduidend minder geworden dan wat ze zou gekregen hebben zonder duolegaat, namelijk: $606.000 - 50.000 = 556.000$ (< 584.553).

We kunnen dus besluiten dat een duolegaat waarbij gebruik wordt gemaakt van een VZW geen oplossing is voor deze situatie. Dit is zoals verwacht, daar een duolegaat voornamelijk interessant is wanneer er legaten voor bloedverwanten vanaf de 2de graad zijn, of aan 'anderen'.

Ook mogelijk is gebruik te maken van een "langst leeft, erft al" in combinatie met de "Casman clause". (Casman, 2016) Hierbij wordt een verblijvingsbeding met last opgenomen in het huwelijkscontract, waarbij bepaald wordt dat de LLE 100% van het GV verkrijgt, maar met de verplichting om bij zijn/haar overlijden 50% van het gemeenschappelijk vermogen (vermeerderd met een interest-bedrag) te betalen aan de kinderen. Dit heeft als gevolg dat voor de berekening van de erfbelasting bij overlijden van de ene echtgenoot, de belastbare basis voor de LLE wordt verminderd met dit "beding".

Als laatste mogelijkheid bespreken we hier de contractuele erfstelling. Deze kan goederen omvatten uit het GV als uit het EV (in tegenstelling tot de 'langst leeft, al heeft' clause). Echter, 'de uitwerking van schenkingen tussen echtgenoten met betrekking tot hun nalatenschapsgoederen wordt altijd met progressieve successierechten belast' (Ruyseveldt, 2017, pp 56).

- Aangifte nalatenschap

Vanaf 1 januari 2015 is niet langer de Federale Overheid, maar zijn het de afzonderlijke Gewesten die bevoegd zijn. De Gewestelijke bevoegdheden omvatten zowel het successierecht als het recht van overgang bij overlijden. Voor wat betreft Vlaanderen, werd de wetgeving overgebracht van het 'Wetboek der Successierechten' naar de 'Vlaamse Codex Fiscaliteit'. Van belang om te weten onder welk Gewest de aangifte moet gedaan worden, is de bepaling van de 'fiscale woonplaats laatste 5 jaar voor overlijden'.

De aangifte moet niet noodzakelijk gedaan worden via een notaris. Men kan dit ook zelf doen, maar omwille van de complexiteit wordt dit toch afgeraden. Ook de belastingsambtenaar mag niet meewerken aan het invullen van de aangifte. Deze mag enkel informatie geven omtrent de wettelijke voorschriften (Aangifte, z.j.).

De aangifte kan gezamenlijk of individueel gedaan worden, maar moet ingediend zijn ten laatste 4 maanden na het overlijden (Belastingen, z.j.).

- Bij een overlijden in een ander land van de EER dan België, wordt deze termijn verlengd tot 5 maanden, en bij een overlijden buiten de EER wordt dit 6 maanden.
- Er kan een extra 2 maanden uitstel van indiening verkregen worden, op eenvoudig verzoek (zonder motivatie), maar mits een belastingverhoging (behalve als geen gebruik gemaakt van die twee extra maanden)
- Verder uitstel kan ook verkregen worden, maar dan mits motivatie

Formulieren voor de aangifte kunnen gedownload worden via volgende website: (Formulieren, z.j.) (pdf of docx).

Richtlijnen omtrent het effectief invullen van de aangifte kunnen gevonden worden via volgende link: (Aangifteformulier, z.j.).

Het aangifteformulier moet ondertekend worden door de indieners of hun gemandateerde en verstuurd worden naar:

“Vlaamse Belastingdienst – Erfbelasting - Vaartstraat 16 - 9300 AALST”
(Aangifte, z.j.).

Nadat de bevoegde dienst de verschuldigde erfbelasting heeft bepaald, wordt een aanslagbiljet gestuurd naar de belastingplichtigen. Bij een gezamenlijke aangifte wordt een globale afrekening (aanslagbiljet) verstuurd naar het adres van de woonstkeuze. Bij een individuele aangifte, wordt een individuele afrekening (aanslagbiljet) verstuurd. Er is een betaaltermijn van twee maanden. Bij laattijdige betaling worden er nalatigheidsintresten verrekend (7%) vanaf de maand volgend op de uiterste betaaldatum. (Aangifte, z.j.)

- Banktegoeden

Bij overlijden zal de bank zowel de eigen rekeningen/kluizen van de overledene als deze die gemeenschappelijk zijn met de LLE of wettelijk samenwonende tijdelijk blokkeren (Samenwonende, z.j.).

Zelfs de eigen rekeningen van de LLE worden geblokkeerd (Blokking LLE, z.j.).

Rekeningen en kluizen die enkel op naam van de wettelijk samenwonende staan, worden echter niet geblokkeerd (Wettelijk samenwonende, z.j.).

Het zijn de erfgenamen zelf die de bank op de hoogte moeten brengen (Melding, z.j.)

Op verzoek van de notaris, of de erfgenamen kan een bank wel nog een aantal ‘gewone’ schulden betalen. (Blijvende betalingen, z.j.). Daarnaast kan de langstlevende partner (gehuwd of wettelijk samenwonend) toch een beperkt bedrag verkrijgen van de rekening als voorschot om dringende uitgaven te doen. Dit bedrag is beperkt tot de helft van het bedrag dat op de rekening staat en is bedraagt 5.000 euro (som, voor alle rekeningen samen). (Bedrag, 2016)

Pas nadat de bank één van de volgende documenten ontvangt, kan deze een rekening deblokkeren:

- een akte van erfopvolging, opgemaakt door de notaris
- een attest van erfopvolging, afgeleverd door de ontvanger van het registratiekantoor (= successiekantoor)

Vroeger sprak men over 'akte van bekendheid' (vrederechter of notaris) en 'erfrechtverklaring' (notaris). Beiden documenten bevatten de erfopvolging van een persoon, maar bij de eerste werd dit vastgesteld op basis van getuigenverklaringen, en bij de tweede op basis van stukken. (Bevrijdend, 2009) Sinds de wet van 6 mei 2009 zijn deze attesten vervangen door een attest van erfopvolging (notaris of ontvanger successiekantoor) of akte van erfopvolging (notaris). Soms kan enkel de notaris een attest of akte afleveren:

- indien de erfenis niet uitsluitend wordt vererfd volgens de wettelijke devolutie
- indien er onbekwame erfopvolgers zijn
- indien er een testament, een contractuele erfstelling of een huwelijkscontract in hoofde van de overledene is

Het attest en de akte van erfopvolging vermelden wie de erfgenamen zijn.

Wat betreft het attest van erfopvolging, ook na 1 januari 2015 is dit een federale bevoegdheid gebleven. De Vlaamse Belastingdienst kan deze attesten niet afleveren. (Bevoegdheden, z.j.)

Het formulier kan gedownload worden via volgende link: (Formulier download, z.j.)

Voordat de notaris het document kan afleveren, moet hij nagaan in het CRT of er een testament is en of er fiscale schulden tov de overheid zijn. Daartoe moet hij contact opnemen met de belastingadministraties en met de sociale administraties. Men mag dus rekenen op ongeveer 15 dagen vooraleer men een dergelijk attest kan verkrijgen (in eenvoudige gevallen). (Youtube, 2014) Volgende website vermeld een langere periode voor het verkrijgen van een attest van erfopvolging van de ontvanger van het registratiekantoor, namelijk tot 4 weken. (Attest, z.j.)

In het attest moet het volgende vermeld zijn:

- ofwel dat er voor de overledene en de erfgenamen geen schulden gemeld werden
- ofwel dat alle gemelde schulden betaald werden
- ofwel dat alle gemelde schulden, voor de vrijgave van de tegoeden van de geblokkeerde rekening(en), betaald worden met die tegoeden. Daarvoor moet de bank wel over het akkoord van alle erfgenamen beschikken

Met andere woorden, de bank deblokkeert een rekening pas nadat alle fiscale schulden (boetes, belastingen, ...) terugbetaald zijn (Schulden, z.j.).

Opmerking: "Het gaat niet alleen om de fiscale en sociale schulden van de overledene, maar ook die van de erfgenamen." (Deblokkeren, z.j.)

Voor wat betreft de uitbetaling door een verzekeraar: indien deze te goeder trouw betaalt aan personen aangeduid in het attest of de akte, dan is dit bevrijdend voor hem. Indien de uitbetaling gebeurt op basis van een ander document, dan is deze niet wettelijk bevrijdend. (Bevrijdend, 2009)

Opmerking: om een overzicht te kunnen verkrijgen van alle rekeningen etc, kan men een aanvraag tot opzoeking richten tot Febelfin (Bankrekening, z.j.). Voor wat betreft LV'n, kan men een aanvraag tot opzoeking indienen bij Assuralia. Volgend document geeft meer informatie: (Slapende, z.j.)

- Antimisbruikbepalingen
 - Om een antwoord te bieden aan de burger omtrent welke technieken al of niet toegelaten zijn, is er een omzendbrief gecreëerd met enerzijds een “witte lijst” en anderzijds een “zwarte lijst”. Deze omzendbrief zou moeten kunnen teruggevonden worden via www.fisconetplus.be (federale circulaire van 10 april 2013 – Vlaamse omzendbrief van 2 februari 2015) (Ruyseveldt, 2017, pp 41). Bemerkt dat deze lijsten slechts een weergave zijn van wat de fiscus denkt over een bepaalde techniek. Men kan een bepaald standpunt steeds betwisten via de rechtbank. Een andere mogelijkheid om de gebruikte techniek niet als een “zwarte lijst-techniek” te worden opgevat door de fiscus, is om aan te tonen dat men naast fiscale ook andere motieven had. Bij twijfel kan men eerst een oordeel vragen aan de “Rulingcommissie”. De uitspraak van deze is bindend voor de fiscus (Ruyseveldt, 2017, pp 41). Bemerken we tenslotte nog dat de bewijslast voor fiscaal misbruik bij de fiscus ligt (Ruyseveldt, 2017, pp 40). Indien er onduidelijkheid is, moet de wetgeving in het voordeel van de belastingsplichtige worden geïnterpreteerd. (Ruyseveldt, 2017, pp 40)
 - Volgende website geeft een overzicht van enkele rechtsuitspraken: (Recht, z.j.). Een algemeen overzicht van de ‘toekomst voor bepaalde technieken’ wordt gegeven in (Tijd, 2017) (aanrader 🍷)
 - Besproken technieken in deze paper¹
 - *Schenking van huidige goederen*
De techniek waarbij eerst goederen uit de huwgemeenschap worden gehaald, om nadien aan elkaar geschonken te worden (Successiepl-2, 2016, pp 49), wordt klaarblijkelijk als fiscaal misbruik bestempeld (Ruyseveldt, 2017, pp 55). Dezelfde referentie echter plaatst hier vraagtekens bij een dergelijke opstelling van de fiscus. Ook wat betreft het veranderen van huwelijksstelsel om gebruik te kunnen maken van specifieke stelsel gerelateerde technieken wordt negatief beoordeeld door de fiscus (zie verder). Daartegenover staat de positieve houding van de fiscus wat betreft een schenking die nog vlug geregistreerd wordt vóór het overlijden (Ruyseveldt, 2017, pp 83). Daar er geen verplichte

¹ In de volgende tekst wordt iets afgeweken van de APA stijl, met name om gemakkelijker de betreffende secties terug te vinden in de vermelde referenties. Daartoe wordt in de tekst-bronvermelding tevens het paginanummer vermeld.

registratie voor schenking van roerende goederen bestaat, wordt deze techniek niet beschouwd als fiscaal misbruik.

- *Keuzebeding*

Zoals reeds eerder opgemerkt is er, wanneer er naast fiscale beweegredenen ook burgerrechtelijke motieven bestaan, geen sprake van fiscaal misbruik (Ruyseveldt, 2017, pp 52). Dit is hier het geval (bescherming en verzorging van de LLE), en het keuzebeding vormt dan ook geen fiscaal misbruik (Successiepl-2, 2016, pp 30).

- *Verrekening*

In (Ruyseveldt, 2017, pp 55) wordt deze techniek naar voor gebracht als 'niet fiscaal misbruik'. Er wordt echter op gewezen dat de fiscus deze techniek zal blijven aanvechten (Hof van Cassatie – 24 maart 2017), hoewel de techniek niet op de zwarte lijst staat. (Successiepl-2, 2016, pp 31). Een andere referenties (Verrekening, 2017) vermeldt echter dat deze uitspraak van het Hof van Cassatie als gevolg heeft dat 'de verrekenschuld in de nalatenschap van de overleden echtgenoot inderdaad ook fiscaal als passiefpost aftrekbaar is. De vele pogingen van de fiscale administratie, en vooral van de Vlaamse Belastingdienst om de verrekenschuld als passiefpost te weren, werden daardoor begraven.' Een analoog besluit wordt weergegeven door o.a. het advocatenkantoor Cazimir (Verrekening-Cazimir, 2017) of door advocatenkantoor HCGB (Verrekening-HCGB, 2017). De Vlaamse regering blijft echter stappen zetten om dit om te buigen (Verrekening-Regering, 2017).

- *Langst leeft, al heeft*

Bij het overlijden van de ene huwelijkspartner, zal er erfbelasting moeten betaald worden door de LLE (zie eerdere bespreking). Wanneer deze komt te overlijden, zal er opnieuw erfbelasting moeten betaald worden op het deel van de huwgemeenschap dat aan de vooroverledene toebehoorde. Het gaat hier dus voor wat betreft de kinderen, om een uitgesteld erfrecht: ze worden niet onterfd, maar hun erfrecht wordt uitgesteld in de tijd. Er is hier dus geen sprake van een fiscaal misbruik.

- *Contractuele erfstelling*

De contractuele erfstelling kan goederen omvatten uit het GV als uit het EV (in tegenstelling tot de 'langst leeft, al heeft' clause). Zoals reeds eerder vermeld, zijn er altijd erfbelastingen verschuldigd bij gebruik van deze techniek, en is deze dus geen 'fiscaal misbruik' (artikel 2.7.1.0.2. VCF).

- *Sterfhuysbeding*

Sinds de nieuwe antimisbruikbepalingen van 1 juni 2012 en de daaropvolgende circulaires, is duidelijk geworden dat de fiscus deze techniek beschouwt als fiscaal misbruik (Successiepl-2, 2016, pp 31).

- *Beding van Aanwas*

Het beding van aanwas is een risicovolle techniek, en er moet goed op toegezien worden dat de overeenkomst correct is opgesteld. De fiscus beschouwt namelijk een aanwas tussen echtgenoten soms als een schenking (Ruyseveldt, 2017, pp 57), en er moet dus rekening gehouden worden met de concrete

omstandigheden (Successiepl-2, 2016, pp 62). Bemerkt dat de fiscus de tontine anders bekijkt bij gehuwden dan bij samenwonenden, daar ze bij deze eerste ervan uit gaat een vrijgevigheidsgedachte aan de basis ligt, en er dus schenkbelasting moet betaald worden. Dit standpunt wordt echter betwist door vele fiscalisten.

- *Levensverzekering*

Dit punt wordt hier besproken om duidelijk te maken in welke gevallen de erfbelasting niet verschuldigd is. Als het een geregistreerde LV is waarvoor schenkingsrechten werden betaald, is er vrijstelling. Wanneer er echter geen schenkingsrechten betaald werden (NI notaris), is er enkel vrijstelling in twee mogelijke situaties (Ruyseveldt, 2017, pp 93):

- “als het contract wordt afgekocht om vervolgens het geld te schenken en daar schenkbelasting op te betalen”
- “als in de lopende polis een nieuwe begunstigde wordt aangeduid”

Dit standpunt van de Vlaamse Belastingdienst (12 oktober en 30 november 2015) werd intussen decretaal aangepast en nu (sinds 8 januari 2017) is geen erfbelasting verschuldigd als de LV met een schenkbelasting geregistreerd is. Dit echter op voorwaarde dat de kapitaalsuitkering bij overlijden niet groter is dan de belastbare grondslag van de destijds geregistreerde akte.

- *Duo legaat*

In de eerste circulaire na de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving in 2012 werd deze techniek nog opgenomen in de zwarte lijst. In een latere circulaire (april 2013 en 16 februari 2015) werd deze echter van die lijst gehaald. Bemerkt dat dit een onderdeel vormt van een meer algemene bepaling dat ‘bij testamentaire technieken de antimisbruikbepaling door de fiscus niet van stal kan gehaald worden.’ (Successiepl-2, 2016, pp 39)

- *Casman clause*

In eerste instantie oordeelde de Rulingcommissie dat er hier sprake was van fiscaal misbruik (Casman, 2016) en de “langst leeft, erf al” clause resulteerde nog steeds in een dubbele belasting. Echter, dezelfde referentie vermeldt dat er recent een wijziging is van het standpunt van de fiscale Vlaamse overheid, namelijk:

- De LLE moet enkel erfbelasting betalen op het deel van het gemeenschappelijk vermogen dat het beding van een Casman clause overschrijdt
- De kinderen betalen op dat moment erfbelasting op het bedrag van het beding in hun eigen voordeel. Dit betekent dat de Vlaamse erfbelasting “onmiddellijk” wordt betaald, ook al kunnen de kinderen nog niet genieten van de inkomsten van dat beding;
- Om dubbele belasting te voorkomen, zullen de kinderen bij het overlijden van de LLE niet voor een tweede keer worden belast op het bedrag van het beding.

- Referentielijst

Aangifte. (z.j.). <https://belastingen.vlaanderen.be/de-aangifte-van-nalatenschap>
Geraadpleegd op 23 december 2017

Aangifteformulier. (z.j.).
<https://belastingen.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/FAQ%20Aangifteformulier.pdf> Geraadpleegd op 23 december 2017

Aanwas. (z.j.) <https://www.notaris.be/erven-schenken/successieplanning-fiscaalvriendelijk/tontine-aanwas> Geraadpleegd op 23 december 2017

Attest. (z.j.).
https://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/overlijden/deblokkeren_van_bankrekeningen#q7 Geraadpleegd op 23 december 2017

Bevoegdheden. (z.j.). https://belastingen.vlaanderen.be/bevoegdheidsoverdracht-vanaf-1-januari-2015_%28EB%29 Geraadpleegd op 23 december 2017

Bankrekening. (z.j.). <https://www.febelfin.be/nl/dienstverlening/opzoeking-bankrekeningen> Geraadpleegd op 23 december 2017

Bevrijdend. (2009).
<https://assuraliaatschool.wordpress.com/2009/07/22/bevrijdende-betaling-op-basis-van-atteest-van-erfopvolging/> Geraadpleegd op 23 december 2017

Belastingen. (z.j.). <https://belastingen.vlaanderen.be/indieningstermijn-aangifte-van-nalatenschap> Geraadpleegd op 23 december 2017

Bedrag. (29 maart 2016). <http://www.cazimir.be/juridisch-nieuws/item/alle-bankrekeningen-worden-geblokkeerd-na-een-overlijden-wat-nu> Geraadpleegd op 23 december 2017

Blijvende betalingen. (z.j.). <https://www.kbc.be/particulieren/nl/gezin/rekeningen-blijven-betalen-na-overlijden.html> Geraadpleegd op 23 december 2017

Blokkering LLE. (z.j.). (<http://www.adv-mvk.be/gallery/documents/blokkering-van-bankrekening-bij-overlijden.pdf>) Geraadpleegd op 23 december 2017

Casman. (28 december 2016) <http://www.vmb.be/posts/de-langst-leeft-al-heeft-clausule-opgefrist/> Geraadpleegd op 23 december 2017

Deblokkeren. (z.j.).
https://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/overlijden/deblokkeren_van_bankrekeningen#q3 Geraadpleegd op 23 december 2017

Formulier download. (z.j.).
https://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/overlijden/deblokkeren_van_bankrekeningen Geraadpleegd op 23 december 2017

Formulieren. (z.j.). <https://belastingen.vlaanderen.be/formulieren-erfbelasting>
Geraadpleegd op 23 december 2017

Melding. (z.j.). <https://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/overlijden-en-erfenis/regelingen-bij-een-overlijden> Geraadpleegd op 23 december 2017

Nederland. (2013). Nederland heeft zijn grenzen. *Trends*

- Recht. (z.j.). https://belastingen.vlaanderen.be/rechtspraak_erfbelasting
Geraadpleegd op 23 december 2017
- Reservataire. (2017).
http://www.belgavoka.be/new/index.php?article_id=249&clang=2 Geraadpleegd
op 23 december 2017
- Ruyseveldt, J. (2017). *Schenken en erven 2018*. Roeselare: N.V. Roularta Media
Groep.
- Samenwonende. (z.j.). <https://www.kbc.be/particulieren/nl/gezin/rekeningen-blijven-betalen-na-overlijden.html> Geraadpleegd op 23 december 2017
- Schulden. (z.j.).
https://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/overlijden/deblokkeren_van_bankrekeningen#q2 Geraadpleegd op 23 december 2017
- Slapende. (z.j.).
https://assuralia.be/images/docs/publicaties_publications/090428_nl_slapendet_egoeden.pdf Geraadpleegd op 23 december 2017
- Successiepl-1. (juni 2016). *Successieplanning deel 1 - Bepaal zelf wie wat krijgt*.
Brussel: Flemings. Beschikbaar via <https://www.notaris.be/erven-schenken/brochures>
- Successiepl-2. (juni 2016). *Successieplanning deel 2 – Fiscaalvriendelijke (st)erven*.
Brussel: Flemings. Beschikbaar via <https://www.notaris.be/erven-schenken/brochures>
- Tijd. (29 juli 2017). <https://www.tijd.be/netto/erfenis/Belastingvrij-erven-via-huwelijkscontract-verleden-tijd/9918249> Geraadpleegd op 23 december 2017
- Verrekening. (13 oktober 2017) <https://legalnews.be/fiscaal-recht/vlaamse-regering-trekt-blind-ten-strijde-tegen-het-finaal-verrekenbeding-laga/> Geraadpleegd op 23 december 2017
- Verrekeningsbeding. (z.j.). <http://www.bespaarbelastingen.be/algemeen/alsof-beding-of-verrekeningsbeding/> Geraadpleegd op 23 december 2017
- Verrekening-Cazimir. (18 april 2017) <http://www.cazimir.be/juridisch-nieuws/item/hof-van-cassatie-aanvaardt-het-finaal-verrekenbeding>
Geraadpleegd op 23 december 2017
- Verrekening-HCGB. (10 april 2017) <http://gb-advocaten.be/nl/de-verrekenschuld-bij-een-optioneel-finaal-verrekenbeding-een-voorwaardelijk-passief-van-de>
Geraadpleegd op 23 december 2017
- Verrekening-Regering. (13 oktober 2017). <https://legalnews.be/fiscaal-recht/vlaamse-regering-trekt-blind-ten-strijde-tegen-het-finaal-verrekenbeding-laga/> Geraadpleegd op 23 december 2017
- Wederzijds. (juni 2010). <http://neven-partners.be/artikelspdf/Schenken%20tussen%20echtgenoten%20nu%20nog%20interessanter.pdf> Geraadpleegd op 23 december 2017
- Wettelijk samenwonende. (z.j.).
<https://www.kbc.be/particulieren/nl/gezin/rekeningen-blijven-betalen-na-overlijden.html> Geraadpleegd op 23 december 2017

Youtube. (30 juni 2014). Notaristip: wat is een attest van erfopvolging bij overlijden?
Geraadpleegd op 23 december 2017 via
<https://www.youtube.com/watch?v=l0Hh5q6iRzY>